

професією. Проаналізована взаємозв'язок задоволеності професією з результатами діяльності.

Ключевые слова: задоволеність професією, самоефективність студентів, стан емоціонального задоволення, професіональне навчання, мотивація.

SUMMARY

V. Kobets. Students' satisfaction with the future profession as an emotional component of self-efficacy.

The students' satisfaction with the chosen profession and its impact on their self-efficacy and emotional state are considered in the article. The method for diagnosing of students' learning motivation is used. It defines presence or absence of the state of satisfaction with their chosen profession. The interrelation of the profession's satisfaction with results of activity is analyzed.

Key words: satisfaction of the profession, self-efficacy of students, state of emotional satisfaction, professional training, motivation.

УДК 165.0

І. М. Козубцов

Науковий центр зв'язку та інформатизації
Військового інституту телекомунікацій
та інформатизації НТУУ «КПІ»

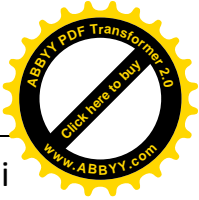
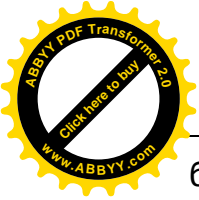
ВІД ІДЕЇ ДО СИНТЕЗУ ПРОФЕСІЙНОЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧИТЬ СВІДОМУ САМООСВІТУ МАЙБУТНІМ УЧЕНИМ

У статті розглянуто ідею поняття та перебіг синтезу професійної міждисциплінарної науково-педагогічної компетентності вченого. Вона гармонійно сприяє розвитку філософії науки та фрактальної динамічної наукової картини світу знань за рахунок складних прихованих міждисциплінарних зв'язків. Успіх, очевидно, залежить від розробки теорії та методики професійної освіти майбутніх учених-міждисциплінарників.

Ключові слова: ідея, синтез, професійна, міждисциплінарна, науково-педагогічна компетентності, учені, освіта, фрактальна динамічна наукова картина світу знань.

Постановка проблеми. За сучасних умов, коли спостерігаються великі потоки інформації і з'являються дедалі складніші трансдисциплінарні комплексні знання, стає актуальним нагальне завдання безперервного навчання. Людина, що навчається, – це не порожній контейнер, який держава за допомогою навчального закладу наповнює фактами і даними. Навчання – це процедура пробудження внутрішніх сил і можливостей, кооперативної спільної творчої діяльності вчителя і того, хто навчає у результаті чого змінюються вони обидва.

Досягнення нової якості життя у XXI столітті можливе лише за невідкладної реформи існуючих методів освіти і виховання. Як відзначав родоначальник сучасної еволюційної епістемології Конрад Лоренц, життя є пізнання. А навчитися жити – означає навчитися вчитися. Сьогодні людина,

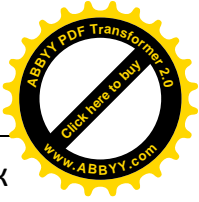
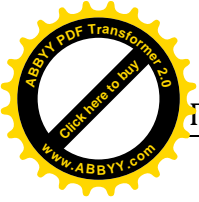
будь то хлопець або навчений життєвим досвідом старий, щодня і щогодини виявляється зануреним у величезні потоки інформації, що планомірно формуються навчальними закладами та хаотично індивідуально ознайомленням з книжковим світом та ЗМІ (радіо, телебачення, преса, Інтернет) відповідно до ентузіазму індивіда.

Епоха учених-енциклопедистів і мислителів-універсалів безповоротно минула. Універсалізм особи полягає сьогодні не в обсязі утримуваних у пам'яті відомостей і не в масиві оперованих знань з різних дисциплінарних галузей, а в оволодінні загальною системою орієнтації в океані інформації. Це припускає створення жорстких особових фільтрів – чітких способів відбору цінної інформації, а також у формуванні вміння постійно поповнювати і формувати власну систему знань. Головне – це не знати, а знати, як знайти, як швидко здобувати необхідні знання в сучасних енциклопедіях або у всесвітній мережі Інтернет. Головне – уміти знаходити шлях до знання, шлях до пошуку рішення і вміти робити по цьому шляху перші кроки [5].

Аналіз актуальних досліджень. Методологічним і теоретичним аспектам компетентнісного підходу, застосованого до результатів навчання, приділяли велику увагу у своїх дослідженнях учені і практики: І. Бабін, Н. Бібік, Ж. Делор, П. Згага, І. Зимова, І. Зязюн, Н. Кузьміна, В. Кушнір, М. Ларіонова, Л. Пуховська, Н. Родіонова, В. Сухомлин, В. Тихомиров, А. Хуторський та ін. З цих праць можна розуміти компетентність як «здатність людини вирішувати професійні завдання певного класу, що вимагає наявності у неї реальних знань, умінь і навичок. Компетентність опиняється у практиці професійної діяльності як системна характеристика і має чітку певну структуру» [4, 14]. Це поняття має особливості, які відрізняють його від понять «знання», «уміння», «навики», а саме: інтегрований характер, співвідношення з ціннісно-смысловими характеристиками особи, орієнтованість на практику [11, 5].

Мета статті – розглянути ідеї поняття та перебіг синтезу професійної міждисциплінарної науково-педагогічної компетентності вченого, яка сприятиме самоосвіті, що наочно відобразатиметься в розвитку філософії науки у всій фрактальній динамічній науковій картині світу знань.

Виклад основного матеріалу. Компетентність – це складна інтегрована характеристика індивіда, під якою розуміють сукупність знань, умінь, навичок, відносин, а також досвіду, що разом дає можливість ефективно проводити професійно або виконувати певні функції, забезпечуючи розв'язання життєвих проблем і досягнення певних стандартів у сфері професії або виді діяльності [10, 18].

Поняття «компетенція» і досі визначають по-різному. Її трактують як соціально закріплений освітній результат, як здатність індивідуума, як основу реалізації людиною на практиці своїй компетентності [3].

Згідно з визначенням ЮНЕСКО, освіта є процесом соціалізації індивіда, в під час якого відбувається встановлення його здібностей до саморозвитку, пов'язаного з формуванням когнітивних компетенцій (*learning to know* – учитися знати, професійно-методична компетентність), діяльних (*learning to do* – учитися робити, компетентність у плані діяльності, перетворення задуманого в життя), комунікативних (*learning to live together* – учитися жити разом, соціально-комунікативна компетентність) і світоглядних (*learning to be* – учитися бути, компетентність в плані індивідуума) компетентностей [2, 37]. Сучасна освіта ґрунтується на компетентності, базується на описі, вивченні і демонстрації знань, навичок, поведінки і відносин, які потрібні для певної ролі, професії або кар'єри [12, 24]. Отож Радою Європи прийнята модель загальних ключових компетентностей, якими повинен володіти молодий європеєць [1, 156; 14]. Пропустивши в дисертаційному дослідженні у зворотному напрямку через міждисциплінарну призму [9, 7] всю множину ключових компетентностей [1, 14] було виявлено, що більшість з них не можна продіагностувати. Тому запропоновано синтезувати множину компетентностей, яку можна адекватно сформулювати та продіагностувати на практиці. Отже, можна виділити одну з найбільш важливих компетентностей – науково-педагогічну (рис. 1).

Універсалізм особи полягає сьогодні не в обсязі утримуваних у пам'яті відомостей і не в масиві оперованих знань з різних дисциплінарних галузей, а в оволодінні загальною системою орієнтації в океані інформації, у створенні жорстких особових фільтрів – чітких способів відбору цінної інформації, а також у формуванні вміння постійно поповнювати свою систему знань. Не варто забувати про особливості будови та психофізичні параметри властивостей індивідуального людського мозку, які у всіх розвинені по-різному [13]. Це не слід уважати завадою на шляху майбутньої професійної діяльності. Навіть людина з обмеженими вадами може досягти успіхів, якщо вона свідомо виконує свої дії. Тому синтезована професійна міждисциплінарна науково-педагогічна компетентність дозволить навчитися вчитися, тобто сприятиме самоосвіті. Це судження, на перший погляд, видається гіпотетичною гіпотезою, однак на практиці доведено, що головне – не знати, а знати, як знайти, як швидко здобувати необхідні знання в сучасних енциклопедіях або в мережі Інтернет. Важливо вміти знаходити шлях до знання, шлях до пошуку рішення і вміти робити по цьому шляху перші кроки.

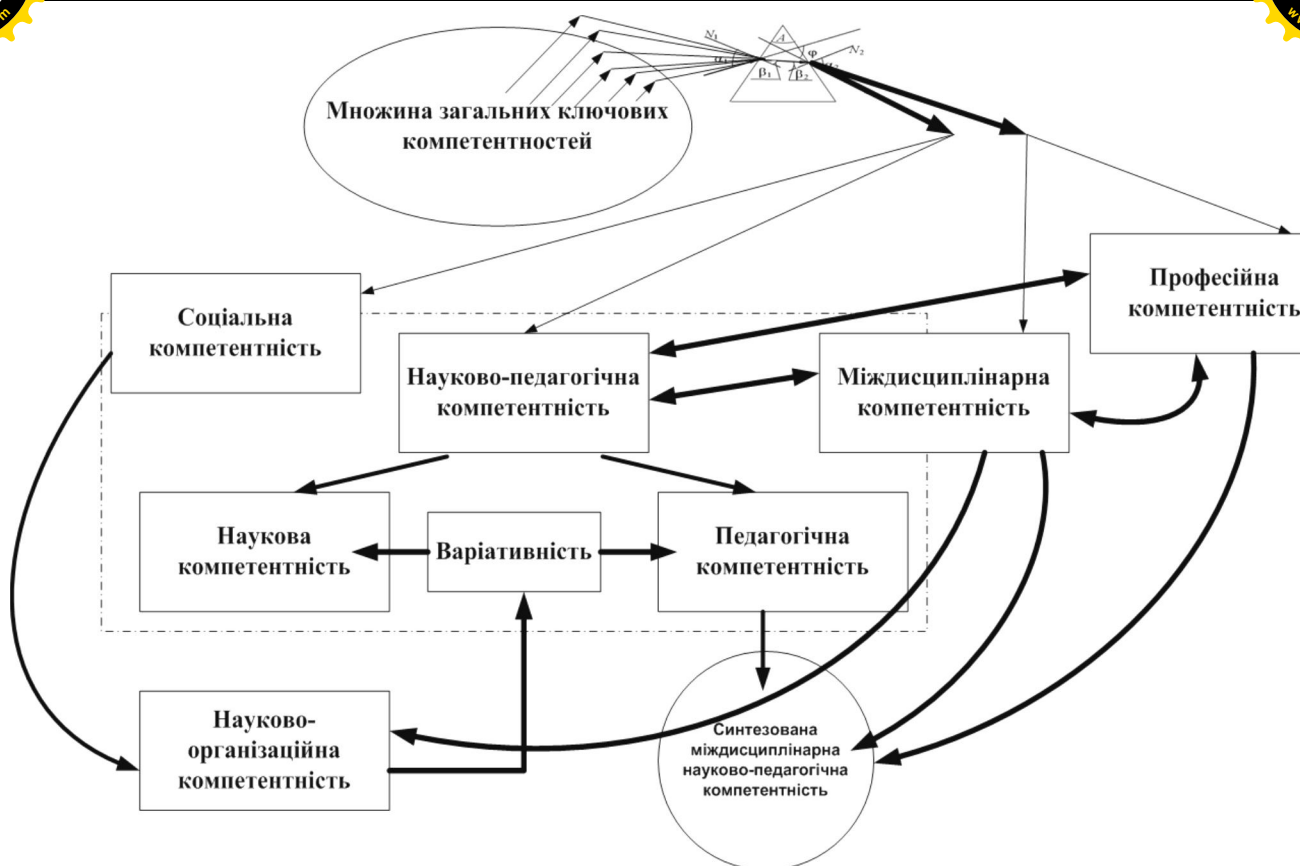

Рис. 1. Фрагмент перебігу синтезу професійної міждисциплінарної науково-педагогічної компетентності майбутнього вченого

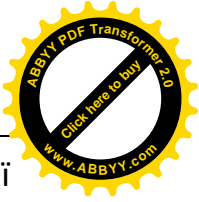
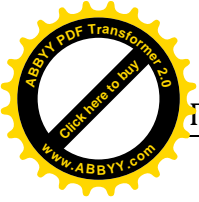
Умовно професійна міждисциплінарна науково-педагогічна компетентність складається з таких складових: професійної, міждисциплінарної, наукової та педагогічної компетентностей. Коротко опишемо кожну складову, оскільки у процесі дисертаційного дослідження було виявлено нові міждисциплінарні зв'язки. Так, в опис синтезованої компетентності [7] додано професійну, щоб не створювати непорозуміння, та соціальну.

Отже, професійна компетентність, безумовно, є важливою компетентністю підготовки в нашому випадку здобувача як майбутнього вченого певної наукової галузі.

Міждисциплінарна спрямованість досліджень навела на думку про включення до переліку ключових компетентностей міждисциплінарної. Таким чином, сукупність загальноприйнятих компетенцій дозволила синтезувати міждисциплінарну науково-педагогічну компетентність (рис. 1).

Міждисциплінарна компетентність дозволить розширити можливості для орієнтації вченим і молоді в океані інформації та власну наукову картину світу.

Наукова компетентність відповідає за орієнтування в океані інформації, пошук відповіді на питання, що виникають.

Педагогічна компетентність відповідає за формування власної системи знань. Важливо вміти передавати знання так, щоб вони не були загублені назавжди.

Під час більш докладного розгляду синтезованої компетенції можна виділити і науково-організаційну компетенцію, яка координує взаємодію в середині синтезованої компетенції (рис. 1).

Низьке приділення уваги соціальній компетентності в межах ділової етики може призвести до звісно відомих нерідких негативних проявів у деяких учених, наприклад до плагіату, шахрайства, псевдонаукового тлумачення тощо.

Висновки. Отже, ми синтезували квадрупрофесійну міждисциплінарну науково-педагогічну компетентність, яку в подальшому будемо використовувати в дисертаційному дослідженні [8], збагачуючи його новими знаннями та фактами. Безумовно, запропонована міждисциплінарна науково-педагогічна компетентність не замінить і всю сукупність компетентностей у прийнятій Радою Європи моделі загальних ключових компетентностей, якими повинен володіти молодий європеець [1, 156], а дозволяє за мінімальних вимог забезпечити сучасну освітню концепцію long-life-learning (освіта крізь усе життя).

Перспективи подальших наукових розвідок. Важливими залишаються невіршені два запитання:

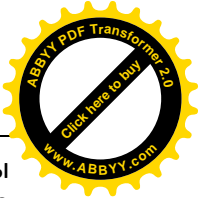
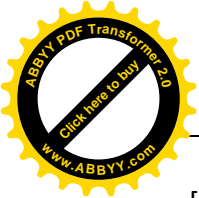
1. Що ж пробуджує вчених до пошуку нового, скорочення ентропії незнання?

2. Що робити з новими знаннями, оскільки вони породжують більшу за площею ентропію незнання (пізнання)?

Перше питання є дуже міждисциплінарним, розгляду якому приділимо уваги пізніше. Цікавим є друге питання. Перспективний прогноз, що пов'язаний з працями вітчизняного дослідника В. І. Вернадського, що пояснення сучасної фрактальної динамічної наукової картини світу знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горобець С. М. Теоретичні моделі компетенцій майбутніх економістів / С. М. Горобець // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – № 25. – С. 156–158.
2. Делор Ж. Образование: сокровитое сокровище / Делор Ж. – UNESCO, 1996. – С. 37.
3. Зеер Э. Ф. Компетентностный подход к образованию [Электронный ресурс] / Э. Ф. Зеер. – Режим доступа : <http://www.urorao.ru>.
4. Зязюн І. А. Філософія педагогічної якості в системі неперервної освіти / І. А. Зязюн // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – № 25. – С. 13–18.
5. Князева Е. Научись учиться [Электронный ресурс] / Е. Князева. – Режим доступа : <http://spkurdyumov.narod.ru/knyazevalena33.html>.

6. Козубцов И. Н. Междисциплинарная призма на основе экспертной системы [Электронный ресурс] / И. Н. Козубцов, Л. Ф. Мараховский // Междисциплинарные исследования в науке и образовании. – 2012. – № 1 Sp. – Режим доступа : www.es.rae.ru/mino/157-654.
7. Козубцов И. Н. Синтезированная междисциплинарная научно-педагогическая компетентность поможет научить учиться [Электронный ресурс] / И. Н. Козубцов // Междисциплинарные исследования в науке и образовании. – 2012. – № 1 Kg. – Режим доступа : www.es.rae.ru/mino/159-1198.
8. Козубцов І. М. Філософія формування міждисциплінарної науково-педагогічної компетентності вчених / І. М. Козубцов // Наука и образование : сб. тр. Международный науч.-метод. семинара, (13–20 дек., 2011 г.). – Хмельницкий : Хмельниц. нац. ун-т, 2011. – С. 120–122.
9. Мараховський Л. Ф. Міждисциплінарна призма на основі експертної системи [Електронний ресурс] / Л. Ф. Мараховський, І. М. Козубцов // Современные достижения в науке и образовании. VII Междунар. науч. конф. Конференция, посвященная 50-летию Хмельниц. нац. ун-та (25 авг. – 1 сент. 2012 г.). – Опатия, (Хорватия) – Хмельницкий : Хмельниц. нац. ун-т, 2012. – Режим доступа : http://www.iftomm.ho.ua/docs/Program_conf_Croatia2012.pdf.
10. Пометун О. І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки / О. І. Пометун // Вісник програм шкільних обмінів. – 2005. – № 23. – С. 18–24.
11. Проектирование образовательных стандартов на основе компетентностного подхода и кредитно-модульной системы зачетных единиц [Електронний ресурс] / [под ред. Е. И. Моисеева, В. В. Тихомирова]. – Режим доступа : http://www.academy.fsb.ru/icccs/1251/v_01.doc.
12. Реформы и развитие высшего образования: Программный документ ООН по вопросам образования, науки и культуры. – ЮНЕСКО, 1995. – 49 с.
13. Хурсин Л. А. Начало теории систем общественного типа / Л. А. Хурсин. – К. : Світ, 2001. – 279 с.
14. Hutmacher W. Key competencies for Europe: Report of the Symposium Berne, Switzerland, 27–30 March 1996 / Council for Cultural Co-operation (CDCC) / W. Hutmacher // Secondary Education for Europe. – Strasburg, 1997. – P. 11.

РЕЗЮМЕ

И. Н. Козубцов. От идеи к синтезу профессиональной междисциплинарной научно-педагогической компетентности, которая обеспечит сознательное самообразование будущим ученым.

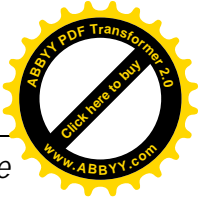
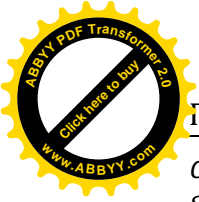
В статье рассмотрена идея понятия и ход синтеза профессиональной междисциплинарной научно-педагогической компетентности ученого. Она гармонично способствует развитию философии науки и фрактальной динамической научной картины мира знаний за счет сложных скрытых междисциплинарных связей. Успех, очевидно, зависит от разработки теории и методики профессионального образования будущих ученых-междисциплинарщиков.

Ключевые слова: идея, синтез, профессиональная, междисциплинарная, научно-педагогическая компетентности, ученые, образование, фрактальная динамическая научная картина мира знаний.

SUMMARY

I. Kozubtsov. From an idea to the synthesis of professional interdisciplinary scientifically pedagogical competence which will provide a conscious self-education future scientists.

The idea of concept and motion of synthesis of professional interdisciplinary scientifically pedagogical competence of scientist is considered in the article. It harmoniously assists development of philosophy to science and fractal dynamic scientific picture of the world of knowledges due to the difficult hidden interdisciplinary connections. Success

obviously depends on development of theory and method of trade education future scientists-interdisciplinary.

Key words: idea, synthesis, professional, interdisciplinary, scientifically pedagogical competences, scientists, education, fractal dynamic scientific picture of the world of knowledges.

УДК 371.26-057.875

О. М. Король

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД ПІД ЧАС ПОДАННЯ І ПЕРЕВІРКИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЗА КРИТЕРІЄМ ЗНАЧУЩОСТІ

Стаття показує можливість здійснення диференціації щодо спеціалізації студентів за наявності різноспеціалізованих груп на єдиному потоці студентів при викладанні дисциплін комп'ютерної грамотності. Це може бути досягнуто завдяки введенню критерію, який підвищує якість подання знань і забезпечує об'єктивність перевірки навчального матеріалу під час тестування для виявлення рівня професійної відповідності.

Ключові слова: *диференціація, значущість навчального матеріалу, тестування, імітаційна модель, критерій значущості, спеціалізація.*

У вік надмірності інформації та браку часу на її засвоєння і перевірку широкого поширення набуває застосування комп'ютерного тестування, яке в деякій мірі переорієнтує вищу освіту на нову форму навчання із залученням елементів спеціалізовано-орієнтовної диференціації, починаючи з дисциплін по оволодінню комп'ютерною грамотністю і закінчуючи профільними дисциплінами.

Постановка проблеми. У сучасних ВНЗ при навчанні в єдиному потоці студентів різних спеціальностей, або студентів малочисельних спеціалізованих груп, які об'єднані в спільні потоки за єдиним напрямком навчання, існує проблема узагальнення навчального матеріалу непрофільних дисциплін, а саме дисциплін по оволодінню комп'ютерною грамотністю, які не є самоціллю, а набувають статусу засобу для досягнення професійних компетенцій, особливо на гуманітарних спеціальностях.

На непрофільних дисциплінах викладачі, які ведуть одну і ту ж дисципліну на різних факультетах або спеціальностях одного напрямку навчання, не надто себе обтяжують розмежуванням навчального матеріалу відносно спеціалізацій за профілем студентів, особливо це стосується дисциплін комп'ютерної грамотності. Інформація, що надається студентам цілого потоку, може відбивати один і той же об'єкт вивчення з однаковою мірою деталізації і подрібнення. Це насамперед пов'язано з узагальненням цілей за різними спеціалізаціями навчання студентів одного або різних напрямків в універсальну, що унеможлиблює розмежування завдань непрофільних дисциплін за спеціалізацією